

“TIE NENOVECOS LĪDZ AR MUMS...”

**ANZAKA dienas piemiņa DV
Adelaides namā 25.4.2015.g.**

Pirms simts gadiem, Galipoli kaujās piedalījās vismaz divdesmit astoņi Latvijā dzimuši vīrieši. Deviņus no tiem izcēla krastā jau pirmajā dienā, no kuriem septiņi vai nu krita tūlīt, vai mira vēlāk no saviem ievainojumiem. Šis fakts ir tikai viena saite starp Austrāliju un Latviju Pirmā pasaules kara laikā. Austrālijas militāros spēkos tai laikā dienēja 157 latvieši. Vairākas paralēles starp Latviju un Austrāliju beidzamos simts gados var vilkt katrs, kas mazliet papētī vēsturi.

Piemiņas sarīkojums Adelaides DV namā radās caur sagādīšanos vairākos līmeņos: ANZAKA (ANZAC) dienas simtgade iekrita sestdienā, kad vanadzies parasti gatavo pusdienas, tātad šoreiz varēja ne tikai gatavot pusdienas no karavīru ēdienkartes, bet arī šo to pastāstīt par Latvijas karavīru ēdināšanu vispār. Taču tas viss notika sarīkojuma otrā daļā, jo pēcpusdienu atklāja svinīgais piemiņas brīdis, ne tikai “anzakus”, bet simts gados visus Austrālijas kritušos dēlus un meitas pieminot un godinot.

Kā latviešu kopiena Austrālijā, jau turpat septiņdesmit gadus esam pieminējuši mūsu pašu kara upurus, leģionārus, varoņus un nozīmīgās dienas. Pareizi darīts, bet visā šinī laikā nekur nav ne redzēts, ne dzirdēts, ka latvieši kā kopiena pieminētu tos, kuri atdeva savas dzīvības, lai mēs varētu dzīvot brīvā un demokrātiskā valstī. Ja Otrā pasaules kara laikā Japānai būtu izdevies mēģinājums okupēt Austrāliju, (Darvīnu jau bombardēja), kur tad mēs,

bēgli, būtu palikuši? Atpakaļ uz dzimteni ceļš bija slēgts, bet Austrālija mūs ieslēdza savos skāvienos, un visus šos gadus esam baudījuši šīs zemes sniegtos labumus un vērtības. Māte Latvija mums vienmēr sildīs sirdis, bet pienācis laiks pateikties Audzumātei Austrālijai par labo dzīvi. Nedrīkstam aizmirst, ka mūsu bērniem un bērnu bērniem šī zeme ir un būs dzimtene, un ka mūsu tautieši vēl šodien dienē Austrālijas armijā. ANZAKA dienas simtgade deva izdevību šo pateicību parādīt.

Astoņdesmit apmeklētājus sagaidīja ļoti neparasti klāti galdi. Uz rupjas maisa drānas galdsegas bija novietoti simboliski priekšmeti: svece konservu bundžā vai stikla burkā un ploškas, atgādinot karā kautas dvēselītes, dzeloņdrāšu gabali mijās ar asinssarkanām rožu ziedlapiņām, un simbolizējot mūsu abas mīļās zemes, uz pusi pārgrieztā, no zemēm nenomazgātā, kartupelī bija sasprausti vairāki mazi Austrālijas un viens paprāvāks Latvijas karodziņš. Zāles priekšā, karogu standā, Austrālijas karogam blakus stāvēja armijas tik ļoti raksturīgā “slouch hat”, kas bija redzējusi cīņas Pirmā pasaules karā, un Latvijas karogam blakus, nezināma Kurzemes Cietokšņa cīnītāja bruņu cepure, kas atrasta kādā Kurzemes Cietokšņa kaujas laukā, kur valkātājs upurēja savu dzīvību par Latviju.

Savā uzrunā DV Adelaides nodaļas priekšniece Gunta Rudzītis pieminēja ne tikai “anzakus”, bet arī Austrālijas lomu cīņā pret mūsu tradicionālo ienaidnieku, komūnismu, Korejā

un Vjetnamā. Vilnis Jankovskis nodziedāja populāro Vjetnamas veterāna dziesmu, “I was only 19”, un Vanadžu ansambli, uz “Waltzing Matilda” melodiju, dziedāja jaunus vārdus:

“Dzīvojam šai zemē, šeit kur kukaburas smeļ,

Saule kur tveicē un ķenguri lec,

Šeit kur dienvidkrusts virs galvas zvaigžņo tumšās debesīs,

Patvērums Laimīgā Zemē mums drošs.

Laimīgā Zeme, Laimīgā Zeme,

Brīvību, laimību, svētību nes;

Anzaki, kas šeit dzima, svešā zemē karoja,

Upurus nesa par brīvību tie.

Dzintarjūras krastā, senču zeme dainotā,

Tur mūsu sirdis un domas mūs nes,

Mūsu sentēvu sargātā, Dieva dotā zeme zied,

Latvijai brīvību vēlam arvien!

Mīļākā zeme, skaistākā zeme,

Druvas kur līgo, un meži kur šalc;

Latvju tautai tur vienotai saules mūžu nodzīvot,

Likten's mums ir lēmis, divas zemes iemīlēt,

Divās mēlēs runāt, divās pilsoņiem būt,

Mūsu bērnu bērniem zeme šī būs dzimtene,

Varoņu zemei par aizstāvjiem kļūt.

Ķenguru zeme, dzintara zeme,

Tautas kad vienojas, vienotas kļūst;

Un lai mūžīgi mūžos miers un satība zied,

Abām mīļām zemēm, lai saule nenoriet.”

Svinīgā daļa beidzās ar klusuma brīdi un Astras Kronītes lasīto, tradicionālo “They shall grow not old” latviešu tulkojuma:

“Tie nenovecos līdz ar mums;

Tie nepagurs zem dzīves nassas, nedz sagrauzīs tos vecums skarbs;

Dāsns ziedojums Austrālijas latviešu skolām

Austrālijas latviešu skolas saņēmušas ļoti dāsnu ziedojumu no Melburnas Latviešu ciema iedzīvotāja, Aivara Meistera. Ziedojumā Brisbanes, Adelaides, Sidnejas un Melburnas latviešu skolas ir saņēmušas ziedojumus, kā arī šo kopienu bibliotēkas. LAAJ Skolu nozare pateicas par šo ziedojumu, kas noteikti palīdzēs mūsu bērnu latviskai izglītībā.

Tālāk seko Evas Brenneres sagatavota informācija par Aivaru Meistaru un ziedojuma vēsturi:

“Aivars Meisters dzimis Rūjienā, kur viņa vecāki bija sabiedriski aktīvi, īpaši mūzikā. Aivaram arī mūzika ir ļoti tuva, īpaši dziedāšana. Aivars Austrālijā ir ilgus gadus dziedājis Dziesmuvaras un Kursas koros. Aivara tēva brālis Augusts Meisters bija viens no Dziesmuvaras kora dibinātājiem Latvijā.

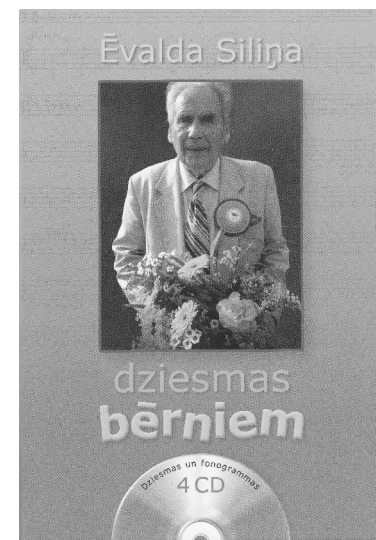
Aivars bija saglabājis diezgan daudz ģimenes vēsturisku dokumentu un vēlējās nodrošināt to tālāku saglabāšanu. Aivara brālēns Latvijā sazinājās ar Rūjienas izstāžu vadītāju Līgu Siliņu, kura ar prieku pieņēma dokumentus glabāšanā – pie izstāžu zāles ir arī arhīvs un mūzejs.

Līgas Siliņas audžu tēvs ir Ēvalds Siliņš, kura grāmata

“Dziesmas bērniem” bija nesen publicēta. Pateicībā par Līgas pretfīmākšanu, Aivars Līgai nosūtīja naudas ziedojumu, lai segtu vēl izstāvošos grāmatas izdošanas izdevumus, kā arī izstāžu zāles vajadzībām. Pateicībā par ziedojumu, Aivars saņēma skaitu šo grāmatu, kuras viņš ir nolēmis ziedot latviešu sabiedrībai Austrālijā, galvenokārt latviešu skolām, lai veicinātu dziedāšanu latviešu valodā jau no bērnības un uzturētu latvietību, cerībā, ka šī dziesmu grāmata dos iedvesmu un prieku dziedāšanai ne tikai bērniem, bet visai latviešu sabiedrībai.”

Daina Grosa

**LAAJ Skolu nozares
vadītāja**

Saulei rietot, saulei austot,
Mēs viņus godā turēsim.”

Starpbrīdī beidzot atvēra nama bāru, un pagāja labs brītiņš, pirms viena vienīgā bāra persona spēja visiem slāpes remdināt. Otrā daļa sākās ar stāstījumu un bildēm uz ekrāna par miera un kara laika Latvijas armijas ēdienkarti. Kad Otrā pasaules kara laikā latviešus iesauca vācu karaspēkā, katram karavīram bija paredzēta ļoti īpatnēja un nebalansēta dienas deva: 650 g rupjas maizes, 45 g sviesta, 120 g siera vai desas, 120 g svaigas gaļas, 200 (!) g marmelādes, 5 g pupiņu kafijas, 10 g “ersatz” kafijas un---6 cigaretes! No augļiem vai svaigiem dārzeņiem ne vēsts. Šo devu varēja redzēt, sakārtotu uz paplātes: smaga darba darītājam izskatījās maz ēdamā.

Tāda bija teorija, bet skarbā īstenība karavīru vēderus nereti pievīla, jo ir dokumentēts, ka bieži vien pāris dienas nedabūja

vispār neko, kaut veikts 70 kilometru pārgājiens visgrūtākos apstākļos. Par to visu var lasīt pulkv. Januma grāmatā “Mana pulka kauju gaitas”.

Taču no runāšanas vien nevienam pilns vēders netiek, tādēļ drīz vien vanadzies sāka dalīt “karavīru paiku”. Sākās ar t.s. “Imitēto zivju zupu”. Uz katra galda nolika zupas katlu, maizi, desmit bļodiņas un karotes, lai ļaudis apkalpojas paši. Armijā ēda astoņi vai deviņi no viena katla, bez bļodiņām. Kas bija veiklāks, dabūja vairāk, kas lēnāks, palika ar tukšāku vēderu.

Pēc kopīgas dziedāšanas Imanta Kronīša akordeona pavadījumā, izdalīja otro “rikti”—Mednieka sacepumu. Kārtās salikti skābi kāposti, šmorēta cūkas gaļa un kartupeļi, izcepti krāsni, īsti piesēja dūšu. No katra galda uz ēdiena sadales punktu aicināja uz katriem diviem ēdājiem vienu, kas tad nesa ēdienu arī

(Turpinājums 8. lpp.)

No kreisās: bijušais Austrālijas armijas majors Juris Ābols, bijušais Latvijas leģionārs, Cēdelgēmas gūsteknis un viens no DV organizācijas oriģināliem biedriem Artūrs Berķis. Foto: Reinis Dancis.